

Ny tverrfaglig bachelorgrad Satsing på Europa-studier

Fem institutter ved historisk-filosofisk og samfunnsvitenskapelig fakultet har gått sammen om et tilrettelagt treårig studieprogram i Europastudier. Studie-programmet lyses ut for opptak til våren, med studiestart fra høstsemesteret 2004.

Bachelorprogrammet i Europa-studier har som mål å gi innsikt i historie, politikk, kultur og samfunnsforhold i Europa. Europeisk integrasjon vil naturlig nok være et sentralt element i studieprogrammet. Programmet er satt sammen av emner som ut fra ulike faglige perspektiver belyser politiske og kulturelle prosesser i dagens Europa. Studentene vil i studieprogrammet kunne kombinere sammenliknende politikk med historie og språk- og kulturfag. Studieprogrammet vil få en felleskomponent som alle studenter skal følge, men ut over det legger studieopplegget til rette for at studentene velger spesialisering i europeisk historie, europeisk språk og kultur, eller europeisk politikk. Sistnevnte spesialisering er Institutt for sammenliknende politikk ansvarlig for.

Institutt for sammenliknende politikk bidrar med flere emner i studieprogrammet, noen av dem nyutviklede. I samarbeid med Historisk institutt skal Institutt for sammenliknende politikk utvikle et nytt felles innføringsemne, EUR101, Innføring i europeisk historie og politikk. Vekten skal her legges på å gi studentene oversikt over historiske forestillinger om Europa fra antikken til vår tid, samt innblikk i hovedtrekkene ved utviklingen i europeisk integrasjon, spesielt EU. Sistnevnte aspekt skal følges opp i større detalj gjennom et nytt emne instituttet skal utvikle på 200-nivå, SAMPOL215, Den Europeiske Union. Instituttet bidrar dessuten med kurset SAMPOL100, Stats- og nasjonsbygging – Institusjoner og aktører, der det empiriske fokuset ligger på Europa.

Rapport fra USA studietur

Av Frøy Gudbrandsen og
Eirik Nestås Mathisen

Vel hjemme fra studietur til Washington DC og New York, er det en glede å rapportere fra en særdeles vellykket reise. Vi var til sammen 21 master/hovedfagsstudenter fra Sampol, og var borte fra 20. februar til 5. mars.

Første programpost på turen var forelesning på George Washington-universitetet i Washington DC. Professor Mickey East ønsket oss velkommen med kaffe og donuts, og innledet om hvordan amerikansk utenrikspolitikk blir til. Møtet med professor East bidro til å bedre vår forståelse av amerikansk utenrikspolitikk, og kanskje spesielt fordi han er republikaner, fikk vi mye ut av denne programposten.

Ved den norske ambassaden holdt Leif Trana, rådgiver ved økonomi-avdelingen, et glimrende og detaljrikt foredrag om amerikansk innenrikspolitikk. Spesielt nyttig var hans gjennomgang av det kommende presidentvalget, og han ga oss en fin forståelsesramme for resten av turen. Ambassadør Vollebæk sa deretter noen ord om arbeidet sitt, og hvordan det er å være representant for Norge i USA.

Besøket i Senatet var noe mange hadde gledet seg til. Forvirring angående gatesystemet i Washington DC gjorde at det tok tid før alle i gruppen fant fram, men en av Senator Richard Lugars nærmeste medarbeidere ga et

interessant innblikk i arbeidet i Foreign Relations Committee. Senator Lugar er formann i denne komiteen, og har vært i en markant skikkelse i amerikansk utenrikspolitikk siden 1970-tallet. Deretter var vi tilstede på en høring om amerikansk Midtøsten-politikk og veikartet for fred. Henry Kissinger holdt første innlegg.

I Washington DC besøkte vi to tenketanker: the Heritage Foundation og the Brookings Institution. Nettopp det å besøke så ulike institusjoner var svært lærerikt. Mens Heritage Foundation har en klar konservativ ideologi og har som formål å fremme denne i amerikansk politikk, er Brookings Institution ideologisk uavhengig.

Spesielt i Heritage Foundation ble gruppen tatt godt i mot, og møtet med menneskene som jobber der, og deres synspunkter, var interessant på mange måter. De var åpne for våre til tider kritiske spørsmål, og har oppfordret oss til å søke på deres internships.

Etter noen dager som turister i New York, møtte vi Eva Bratholm til en uformell prat i Sjømannskirken. Hun snakket om livet sitt i Brooklyn og arbeidet som Dagbladets USA-korrespondent. Hun ga et levende bilde av det amerikanske samfunnet, og hennes småhistorier var en fin motvekt til foredragene andre steder.

Presten i Sjømannskirken var også tilstede. Han fortalte om kirkens historie og arbeidet som drives i dag. Vi

fikk også se Trygve Lie Gallery i kjelleren, som Kofi Annan nylig åpnet.

Også hos den norske FN-delegasjonen ble vi tatt svært godt i mot. Foredraget til ambassadør Wegger Chr. Strømmen var kanskje det aller beste på turen. Med utgangspunkt i perioden Norge satt i sikkerhetsrådet, snakket han om maktforhold og arbeidsmåter i sikkerhetsrådet. Vi følte vi fikk et lite innblikk i virkeligheten på toppen av internasjonal politikk.

Ministerråd Hans Jacob Frydenlund tok for seg dagsordenen for Sikkerhetsrådet for mars 2004.

Ikke helt tilfeldig var vi i New York på Supertirsdag, den viktigste dagen i primærvalget. Dagen før var de fleste tilstede på et valgkampmøte i Washington Square Park, der vi fikk se hvordan valgkampen drives på grasrotnivå. På selve valgdagen hadde vi først et møte med noen såkalte «political junkies», som var Kerry-tilhengere og studenter ved New York University. Deretter dro vi til Kerry-tilhengernes valgveke i New York. Der var det plakater, storskjerm, seiersrop og store mengder journalister og TV-kameraer. Og vi feiret med vinnerne utover kvelden.

Vi var en aktiv og engasjert gruppe på tur, og vi har fått gode kontakter og gode tilbakemeldinger på de mange og kritiske spørsmålene som ble stilt. Flere var også imponert over programmet for turen, og vi ble ønsket velkommen tilbake.

En viktig del av turopplevelsen var selvsagt det sosiale, og det å bli kjent med fjesene fra lesesalen. Å leve tett sammen med så mange sterke personligheter i to uker har vært en god, sunn og lærerik opplevelse.

For mer informasjon om stedene vi besøkte:
FN-delegasjonen: <http://www.norway-un.org/>
John Kerry: <http://www.johnkerry.com/>
Mickey East: <http://www.gwu.edu/~elliott/facultystaff/east.cfm>
Høringen i Senatet: <http://foreign.senate.gov/hearings/2004/hrg040224p.html>
Brookings Institution: <http://www.brook.edu/>
Heritage Foundation: <http://www.heritage.org/>

Ledige stillinger:
Universitetslektorer

Se <http://ugle.svf.uib.no/sampol/?Kategori=378&strID=3591>

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk
Adr: Christiesgt. 15, 5007 Bergen
Tlf: 55 58 21 75/78. Faks: 55 58 94 25
Instituttstyrer:
1. amanuensis Nina C. Raaum
Kontaktpersoner:
Ragnhild Stolt-Nielsen
Terese Zeil

1/04

SamPol
aktuelt

Institutt for sammenliknende politikk
og Rokkansenteret inviterer til
Stein Rokkan Memorial Lecture

Islands President
Ólafur Ragnar Grímsson

foreleser over temaet:

The New North:
The Periphery Moves
Centre Stage

Onsdag 17. mars kl. 12¹⁵ i Auditoriet, U. Pihls Hus

Forelesningen er åpen for alle interesserte!

Ólafur Ragnar Grímsson

(født 14. mai 1943) stilte som partipolitisk uavhengig kandidat til presidentvalget i juni 1996 og ble da valgt til Islands 5. President siden Islands uavhengighet (17. juni 1944). Han fikk 40,9% av stemmene, og ble gjenvalgt uten motkandidat i 2000.

Grímsson studerte økonomi og statsvitenskap ved University of Manchester 1962-70. Under studiene, knapt 21 år gammel, traff han Stein Rokkan, som var gjesteforsker i Manchester, og Grímsson ble rekruttert til Robert A. Dahls og Stein Rokkans prosjekt om «Smaller European Democracies». Hans doktoravhandling ble skrevet som del av dette prosjektet.

I et intervju med Aftenposten 23. januar 1997 uttalte Grímsson at «Rokkan var den direkte foranledningen til at jeg begynte å interessere meg for faget [statsvitenskap]». I ettertid kan vi øyne en klar linje fra Rokkans prosjektidé, til hans valg om å inkludere Island som et av de små landene i prosjektet «Smaller European Democracies», til hans møte med Grímsson i Manchester, og til etableringen av statsvitenskap som universitetsdisiplin ved Háskóli Islands (Islands Universitet) i 1970 under ledelse av Ólafur Ragnar Grímsson. Han ble – 30 år gammel – Islands første professor i statsvitenskap i 1973, «med særlig ansvar for emnet utvikling av det islandske politiske system», og bygde ut samfunns-

fagene ved Islands Universitet i Reykjavik. Hans faglige interesse var særlig konsentrert om utviklingen av det islandske politiske system, og om spørsmål i internasjonal politikk.

Grímsson beveget seg gradvis over i aktiv politisk virksomhet, som ofte er en naturlig fristelse for statsvitere. Men så vidt vi vet er han bare historiens andre professor i statsvitenskap som er blitt president for en stat, den første var Woodrow Wilson i USA, (som også er den eneste amerikanske presidenten med en Ph.D.) Presidentens stilling er vesensforskjellig i de to land. Den islandske president har omtrent samme rolle som presidenten i Tyskland, der forøvrig en kvinnelig professor i statsvitenskap, Gesine Schwan, er SPD's kandidat ved årets presidentvalg (men med liten utsikt til å vinne).

I begynnelsen på 1970-tallet var Grímsson medlem av Fremskrittspartiet (Framsoknarflokkurinn), som tilsvarer det norske Senterpartiet, og var i perioden 1974-78 vararepresentant i Alltinget for Alliansen av liberale og venstreorienterte

(Samtök frjaslyndra og vinstri manna), og leder for dette partiet i 1974-75. I perioden 1978-83 var han medlem av Alltinget som representant for Folkealliansen (Althydubandalagid) – som i 1956 ble stiftet som en sammenslutning av tidligere Kommunistaflokkurin, Sosialista-flokkurin, og en sosialdemokratisk utbrytergruppe. Grímsson var finansminister i Steingrímur Hermannssons regjering 1988-1991, og ble på ny valgt til Alltinget for Folkealliansen i 1991 og 1995. Han var leder for partiet 1987-1995. Grímsson har vært International President of the International Association of Parliamentarians for Global Action (PGA), en organisasjon som har over 1800 medlemmer fra 80 land.

President Ólafur Ragnar Grímsson besøkte Institutt for sammenliknende politikk, i februar 1997, på sitt første statsbesøk til Norge etter valget til President i 1996. Han ville hedre sin gamle læremester Stein Rokkan. Han ga den gang uttrykk for at han gjerne kom tilbake til instituttet i en faglig sammenheng. Det gjør han nå som invitert gjest på privat besøk for å holde Stein Rokkan Memorial Lecture.

På vegne av Institutt for sammenliknende politikk og Rokkansenteret ønsker vi Islands første professor i statsvitenskap og det uavhengige Islands femte President hjertelig velkommen tilbake!
Stein Kuhnle

Nye bøker

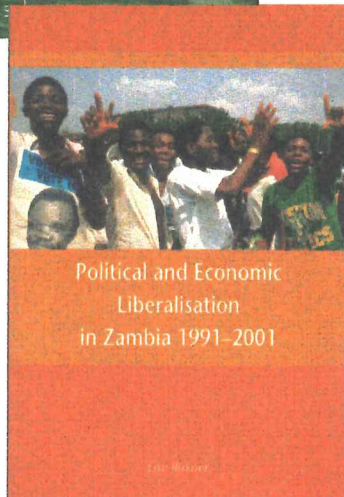
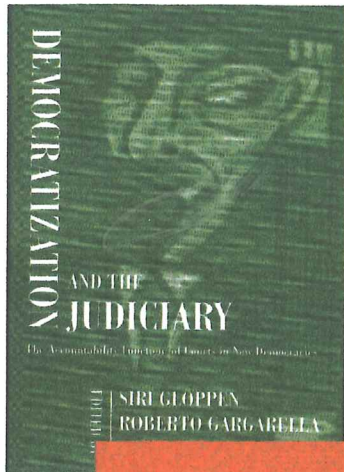
Democratization and the Judiciary, The Accountability Function of Courts in New Democracies

Edited by Siri Gloppen, Roberto Gargarella and Elin Skaar
London: Frank Cass, 2003, 234 p.

This volume examines the political role of courts in new democracies in Latin America and Africa. Are the courts able to hold political power-holders accountable when they act outside of their constitutionally defined powers? Given the hyper-presidential nature of these regimes, particular focus is on the ability of the courts to say «no» to the executive and make it stick. The book critically questions some of the premises underlying the present drive towards strong constitutional government and strong judicial powers. Considering the record of judiciaries in new democracies, it warns of problems inherent in the current global move towards strong constitutional government, where

increasingly strong powers are placed in judges who themselves are not made accountable.

In this volume experienced scholars - lawyers, economists and political scientists - from Latin America, Africa, the US and Europe draw on their knowledge of particular cases. Their articles bring not only new empirical knowledge to the field where broad comparative studies are lacking, but also generate significant theoretical insights, thus shedding light on a phenomenon that is widely recognised as important, but which has so far received scant attention.

Political and Economic Liberalisation in Zambia 1991-2001

Lise Rakner
Uppsala: Nordic Africa Institute, 2003, 235 p.

As one of the first countries in sub-Saharan Africa, in 1991 Zambia experienced a peaceful transition to multi-party rule. The new government, Movement for Multiparty Democracy (MMD), also committed itself to implementing an economic reform programme. The international donor community in turn generously rewarded the new government's commitment to both political and economic change.

Despite the optimistic forecasts in 1991, both the political and economic liberalisation processes in Zambia are today characterised by their partial implementation. Zambia has joined the vast majority of African reforming governments and entered into a "transitional grey zone" in terms of democratic reforms, and remains stuck in a "partial reform syndrome" characterised by a permanent economic crisis.

What can explain the Zambian development trajectory? Why were some elements of the economic reforms implemented soon after the 1991 elections while other vital reform processes were postponed? To what extent did the processes of political and economic reform reinforce or hinder one another? This book analyses the implementation of political and economic liberalisation in Zambia during the first two election periods (1991-2001). Focussing on the negotiations between government and the key domestic interest groups, as well as the dialogues between the MMD government and the international donor community, the book argues that despite a disastrous socio-economic record, the processes of political and economic liberalisation proceeded concomitantly without seriously affecting or undermining each other. Contrary to expectations linked both to the political and economic reform processes, executive dominance increased in Zambia in the 1990s. Stressing continuity rather than change, the analysis of Zambia's reform processes suggests that the practices of patronage politics associated with authoritarian regimes are compatible with processes of political and economic liberalisation.

Undervisning på 200-nivå høsten 2004

Styret ved Institutt for sammenliknende politikk har besluttet å tilby undervisning på 200-nivå også høsten 2004.

Som kjent slår studieplanen fast at undervisning på 200-nivå bare finner sted i vårsemesteret. Imidlertid er det et faktum at en del studenter har fått sitt utdanningsløp endret ved innføring av kvalitetsreformen. Instituttet ønsker å gjøre sitt for at studenter kan gjennomføre sin planlagte utdanning innen rimelig tid og vi vil derfor tilby undervisning på 200-nivå for de studentene som ved høstsemesterets begynnelse bare mangler 200-nivået i sammenliknende politikk for å oppnå en bachelorgrad.

Presentasjon av stab

Jan Erik Grindheim

er fra 1. februar 2004 tilknyttet instituttet i et 20% engasjement. Han skal undervise i europeisk integrasjon og komparativ

sosial- og velferdspolitik i et europeisk perspektiv.

Jan Erik er utdannet ved instituttet og arbeidet her fra 1987 til 1996. I dag underviser han i komparativ og internasjonal politikk ved Høgskolen i Agder, hvor han også leder The Jean Monnet Programme og European Integration Summer School ved Centre for European Studies. I tillegg er han faglig koordinator for et partnerskapsprogram mot offentlig forvaltning ved Universitetet i Oslo, og arbeider som rådgiver innen regional utvikling for Oslo Teknopol IKS.

Fra 1990 til 1994 var Jan Erik leder for Norsk statsvitenskapelig forening og Norges representant i Nordisk forening for statsvitenskap og International Political Science Association. På slutten av 1980-tallet startet han en lokalavdeling av Statsviternes yrkesorganisasjon i Bergen og var redaktør for foreningens tidsskrift Synspunkt fra 1990 til 1996. Han har vært en aktiv deltager i den offentlige debatten i Norge gjennom flere år, blant annet som arrangør av InterCity og Politisk Bar sammen med Erling Fossen, og som kronikør i norske aviser.

Det er Europa, Den europeiske union og europeisk politikk som har opptatt Jan Erik de siste ti årene. Ved Institutt for sammenliknende politikk foreleste han opprinnelig om sydeuropeisk politikk og offentlig politikk, mens han i dag er mer opptatt av komparativ politikk generelt og europeisering av nasjonalstatlig politikk spesielt. Han legger i disse dager siste hånd på en ny lærebok i Komparativ politikk for Universitetsforlaget, og har tidligere publisert boken Offentlig forvaltning sammen med Anne Lise Fimreite (2001) og redigert boken EU – fra økonomisk fellesskap til politisk union (1998).

EU-boken er skrevet av tidligere studenter ved Institutt for sammenliknende politikk og kom i ny utgave i 2002. Den er basert på et forskningsprosjekt Jan Erik organiserte ved Institutt for sammenliknende politikk i 1995-96 og involverte hovedfagsstudenter ved instituttet som senere skrev om sine hovedoppgaver til kapitler i boken. Dette er en måte å arbeide på som Jan Erik

sier han gjerne vil forsøke igjen med mastergradsstudenter ved SamPol. Han er også svært opptatt av samarbeid med andre forsknings- og utdanningsinstitusjoner i Norge, med praktikere i næringsliv og forvaltning, og universiteter og høyskoler i andre land.

Fra 1996 til 1999 var Jan Erik EU-rådgiver i sentraladministrasjonen ved Universitetet i Oslo med ansvar for å skaffe økonomisk støtte fra EU til europeiske forskningsprosjekter. Han har også i mange år arbeidet med EUs student- og lærerutvekslingsprogrammer og er svært opptatt av at norske studenter bør ta deler av sin utdanning i utlandet og at norske universiteter og høyskoler er åpne for utenlandske studenter og gjesteforelesere.

Av pågående forskning arbeider Jan Erik med en doktorgradsavhandling med tittelen War, Women & Welfare – Political Origins of the Norwegian Welfare State 1890-1920. Dessuten har han nettopp fått forfatterstipend fra Norsk faglitterære forfatters forening for å skrive en lærebok i Norsk politikk sammen med professor i statsvitenskap ved University of San Diego, Kaare Strøm. Denne skal publiseres på Universitetsforlaget i forbindelse med hundreårsjubileet for unionsoppløsningen i 2005.

Jan Erik sier han gleder seg veldig over å være tilbake i Bergen og til å starte forelesningene ved instituttet. Han håper å kunne tilføre SamPol oppdatert kunnskap om Europa, europeiske integrasjonsprosjekter og i første rekke Den europeiske union.

Lise Rakner

Jeg tok hovedfag ved instituttet i 1992, hvorav kursdelen ble gjort ved UC Berkeley der jeg var et år (California utvekslingen). Jeg underviste på mellomfag

høsten 1992, og tok doktorgraden ved sampil i 1998 med en avhandling der jeg beskrev forholdet mellom politiske og økonomiske liberaliseringsprosesser med utgangspunkt i Zambia. Dette var interessant fordi Zambia som et av de første landene i Afrika gjennomførte et fritt valg i 1991 som førte til at partiet som hadde sittet med makten siden frigjøringen ble erstattet av en koalisjon av fagforeningene, næringslivsinteresser og kirkene. Denne koalisjonen gikk til valg på at de skulle gjennomføre liberale økonomiske reformer, -noe fagforeningene hadde kjempet i mot siden begynnelsen av 1980 tallet. Oppgaven, og mye av det senere arbeidet mitt har dreiet seg om forholdet mellom politiske

myndigheter, økonomiske interessegrupper og bistandsgivere. Noe har dreiet seg om Zambia, men siden har jeg også jobbet med fagfeltet i forhold til skattepolitikk i Tanzania, Uganda og Namibia.

Helt siden jeg begynte på hovefaget har jeg vært knyttet til Chr. Michelsen Institutt. Det var også her jeg jobbet da jeg jobbet med doktorgraden. Men, jeg har også stadig "pendlet" mellom sammenlignende politikk og CMI. I 1999 jobbet jeg seks måneder som førsteamanuensis ved ISP, og i 2001-2002, hadde jeg en bistilling ved instituttet.

Samarbeidet mellom ISP og CMI gjennom forskningsprogrammet Political Institutions in Africa som startet i 2000 har gitt både meg, kollegaer på ISP og CMI samt studenter gode mulighet til en utstrakt pendlervirksomhet! Som del av dette programmet har vi gjennomført hovedfagskurs hver høst siden 2001, og fem studenter har skrevet hovedfagsoppgaver som en del av programmet - nye fem er i gang.

I løpet av de neste årene regner jeg med å fortsette arbeidet med økonomisk politikk i Afrika, samt utviklingen av partisystem og valg-administrasjon i de nye demokratiene på kontinentet. Men, jeg har også veldig lyst til å jobbe med problemstillinger knyttet til utvikling i andre deler av verden, særlig Øst-Europa og Asia.

Fra august i år kommer jeg igjen til å være ansatt ved ISP i en bistilling. Jeg ser fram til samarbeidet med staben på instituttet og ikke minst studentene som stadig imponerer meg med sin faglige bakgrunn, språkferdigheter og analytiske nysgjerrighet.

Gjesteforelesning

Professor Paul Allen Beck
Department of Political Science
The Ohio State University

Tema:

**Will George W. Bush
Be Re-elected
in 2004?**

**Tirsdag 23. mars,
kl. 14¹⁵-16⁰⁰,
Aud, U. Pihls hus**